

CO ZNAMENAJÍ VÝSLEDKY NĚMECKÝCH VOLEB PRO ZAMĚSTNANCE A ODBORY

KLÁRA KLOUČKOVÁ

V Německu se v září konaly volby do spolkového sněmu, zákonodárního orgánu země, z nichž vzešla tzv. semaforová koalice (Ampel-Koalition) sociálních demokratů (SPD), Zelených (Grüne) a liberálů (FDP). Svě jméno získala podle typických barev těchto na vládě podílejících se stran. Koalice představila ambiciózní plán v oblasti sociální politiky. Jak se k němu staví němečtí odboráři?

Předseda DGB (Deutscher Gewerkschaftsbund – německá konfederace odborových svazů) Reiner Hoffmann komentoval silné a slabé stránky představené koaliční smlouvy a jejich význam pro odbory. Oceňuje důraz na sociálně-ekologickou transformaci spočívající mimo jiné v ochraně klimatu, přechodu na uhlíkově neutrální ekonomiku a digitalizaci. Kladně hodnotí oblast zlepšení pracovních podmínek, avšak k některým bodům se vyjadřuje i kriticky. DGB po celou dobu volební kampaně vedla vlastní kampaň pod mottem *Echt gerecht* (Skutečně spravedlivě), jejímž cílem bylo dostat požadavky odborů do diskuze a především do koaliční smlouvy budoucí vlády, což se částečně skutečně podařilo.

Jedním z důležitých témat je pro německé odbory posilování tarifních smluv, díky nimž dosáhnou zaměstnanci vyšších platů a lepších pracovních podmínek. Tarifní smlouvy jsou obdobou českých kolektivních smluv vyššího stupně, které jsou uzavírány mezi odbory a sdruženími zaměstnavatelů. V Německu jsou tarifní smlouvy

typicky vyjednávány sektorově – v Německu se to týká až 250 odvětví. Nová vláda plánuje zákon, který by na spolkové úrovni zajistil tarifní platy pro vykonavatele veřejných zakázek. Tento zákon existuje zatím ve 14 ze 16 spolkových zemí, nový zákon by pak legislativu sjednotil v celé zemi.

Zvýšení minimální mzdy a nezvyšování věku odchodu do důchodu

Významným bodem koaliční smlouvy je také zvýšení minimální mzdy ze současných 9,60 eur na 12 eur na hodinu, což se však nemá týkat mladistvých mladších 18 let a také dlouhodobě nezaměstnaných – to odbory silně kritizují. V koaliční smlouvě se objevuje také rozvoj spolurozhodování zaměstnanců. V Německu mají zaměstnanci a jejich zástupci (odbory) právo podílet se na rozhodování v podniku, a to jednak formou podnikové rady, která dohlíží na dodržování dohodnutých pracovních podmínek a spolurozhoduje

v otázkách sociálních, personálních či ekonomických, další možností pak je spolurozhodování v rámci dozorčích orgánů v otázce strategických rozhodnutí podniku. Například zamezení fungování podnikových rad by se podle nové vlády mělo stát trestným činem. Odbory by také měly získat nárok na přístup k digitálním technologiím, např. podnikovým e-mailovým adresám, nebo možnost využívat podnikový intranet, díky němuž budou moci zůstat v kontaktu se zaměstnanci a informovat je o své činnosti, i když se pracuje v režimu home office.

Nová vláda plánuje rovněž dále nezvyšovat věk odchodu do důchodu, který v současné době postupně stoupá až k hranici 67 let, v závislosti na ročníku narození. Zároveň by měla být výše důchodu stanovena na minimálně 68% průměrného platu. Tyto kroky hodnotí DGB kladně a sama podporuje zaměstnance v podnikovém spoření na důchod (Betriebsrente). Kromě státem garantovaného důchodu má totiž každý zaměstnanec nárok na příspěvky na důchod od svého zaměstnavatele.

Smlouvy na dobu určitou a neplnohodnotné formy zaměstnávání

Dalším bodem v koaliční smlouvě je postupná redukce smluv na dobu určitou ve státním sektoru, u kterých neexistuje věcný důvod, aby nebyla na dobu neurčitou. Tento krok odbory vítají, ale zároveň požadují jeho rozšíření i na privátní sektor.

Koalice SPD, Grüne a FDP plánuje zvýšení hranice tzv. Minijob na 520 eur ze současných 450 eur, přičemž argumentuje vývojem minimální mzdy. Minijob je forma částečného úvazku do maximální výše 450 eur za měsíc, který je osvobozen od daní a neodvádí se z něj zdravotní a sociální pojištění. Pro srovnání – jedná se o podobný typ pracovněprávního vztahu, jako je česká dohoda o provedení práce, jejíž současný limit 10 tisíc Kč chce navýšit i nová vláda, jak vyplývá z koaliční smlouvy.

Minijob využívají především ženy v domácnosti, studenti či důchodci. Odbory zvýšení hranice kritizují, protože podle nich Minijobs vytlačují klasická pracovní místa, která nabízejí sociální jistotu důležitou především právě pro ženy. V roce 2020 pracovala v Německu každá

šestá žena na Minijob. Odbory místo toho navrhuji Minijob zreformovat tak, aby byl zahrnut do sociálního pojištění, a zaměstnanci tak měli nárok například na nemocenskou.

Vzdělávání a modernizace země

V koaliční smlouvě jsou i ambiciózní plány v oblasti vzdělání. Nová vláda chce nabídnout všem lidem rovné příležitosti, co se přístupu ke vzdělání týče, změny se týkají ale i stipendia pro studující BaföG. To zajišťuje, že všichni studující a školáci dostanou možnost studovat nezávisle na socioekonomických poměrech, z nichž pocházejí. Výše stipendia se pak odvíjí od příjmu rodičů, studující polovinu z příspěvků splácí státu zpět po 5 letech studia. Změna BaföG se týká nezávislosti výše příspěvku na příjmu rodičů, koalice plánuje i modernizaci odborných škol či zajištění pracovního místa pro každého, kdo dělá tzv. Ausbildung (německá obdoba výučního listu, týká se však i jiných než manuálních oborů a probíhá obvykle duálně), aby se mohl při vzdělání učit praktickým dovednostem v nějakém podniku.

Podle odborů je však důležité náležitě financování těchto plánů. S tématem vzdělání souvisí také celoživotní vzdělávání a rekvalifikace, kterým koalice věnuje velkou pozornost, stejně jako příspěvkům pro ty, jichž se dotkne transformace jejich odvětví. Tito lidé budou pobírat tzv. Kurzarbeitergeld, ale zároveň se budou moci dále vzdělávat.

Kde na to vzít?

Otázkou, na niž se ptají nejen odboráři, ale i německá veřejnost, je, kde vzít finance na tyto (a mnohé další) ambiciózní plány koalice. Ta se totiž nedohodla na zdanění příjmů nad 1 milion eur, které prosazovali SPD a Zelení, a zároveň se zavázala nezvyšovat stávající ani nezavádět jakékoli nové daně. Co je také podstatné, nová vláda se chce již v roce 2023 vrátit k tzv. dluhové brzde. Tento princip zakotvený v německé ústavě udává, že zadlužení země nemůže být vyšší než 60% HDP, dluhová brzda však v roce 2020 ani 2021 nebyla kvůli vysokým nákladům spojeným s pandemií aplikována. Její znovuzavedení v roce 2023 nedává příliš prostoru pro plánované investice, jak podotýká Rainer Hoffman.

KLÁRA KLOUČKOVÁ

Autorka studuje česko-německá studia a politologii a mezinárodní vztahy na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. V rámci praxe působí ve Friedrich-Ebert-Stiftung.

